

דו"ח סודי בעניין הבקשות לעזרה משפטית

מטרת הדו"ח הסודי לפרוש לפני בית המשפט הנכבד את השתלשלות האירועים בעניין הבקשות לעזרה משפטית שהוגשו לגיאורגיה ולשוויץ לצורך קבלת מסמכים בנקאיים בנוגע למבקש, לחשודים נוספים ולחברות בבעלותם.

רקע

1. בפתח הדברים, תבהיר המשיבה כי מועד הגשת בקשות לעזרה משפטית למדינות זרות, כמו גם משך הטיפול בהן, נגזרים ממספר משתנים, ובהם פעולות החקירה המתבקשות ומידת מורכבות הבקשה, התמונה הראייתית התומכת בבקשה והראיות אותן ניתן להציג כתמיכה בה, ולבסוף, מידת שיתוף הפעולה לה זוכות הרשויות בישראל מהמדינות השונות.
2. לצד קשיים הנובעים מאופי קשרי העבודה ומידת שיתוף הפעולה בין המדינות, מתעוררים קשיים שמקורם בהבדלים המשמעותיים בין שיטות המשפט במדינות השונות. בכל אחת מהמדינות הזרות קיימים מנגנונים פנימיים שונים המהווים באופן טבעי גורם מעכב בקבלת מענה לבקשות לעזרה משפטית. בתיקים מסוג זה, כשזירת ביצוע העבירות הנחקרות משתרעת על פני מספר מדינות ומערבת מספר רב של חברות שנפתחו על ידי המעורבים וחשבונות בנק רבים המנוהלים על ידם או מי מטעמם במספר לא מבוטל של בנקים זרים, נדרש שיתוף פעולה משמעותי של רשויות זרות, שכן חלק ניכר מהראיות אינו בהישג ידן של רשויות החקירה בישראל.
3. משך הטיפול בבקשות עזרה משפטית וחיקורי הדין הנובעים מהן, אינו מצוי בשליטת רשויות החקירה בישראל, והגם שהדבר אינו מיטבי, הרי שזה טיבם של תיקי שחיתות כלכלית בעידן הנוכחי.
4. באשר לבקשה לתפיסת מסמכים בנקאיים בשוויץ, תציין המשיבה כי בקשה כאמור מחייבת על פי החוק השוויצרי הליך גלוי בבית המשפט במעמד הצדדים, תוך המצאת הבקשה לנשוא הבקשה ומתן הזדמנות להתנגד לה. בשל אופי ההליך, דורשות רשויות האכיפה בשוויץ ביסוס ראייתי משמעותי שיתמוך בבקשה. הדרישות הראייתיות, כמו גם העובדה שהמסד הראייתי יועבר לידיעת צדדים שלישיים, לרבות החשודים עצמם, מחייבות את הרשויות בישראל לשקול את עיתוי חשיפת הבסיס הראייתי לבקשה.
5. עוד יובהר כי שיתוף פעולה מצד הרשויות בשוויץ תלוי בקיום תנאי הפליליות הכפולה, ומשכך נדרש כי העבירות לגביהן מתבקש המידע תהוונה עבירות גם לפי החוק השוויצרי. **העלמות מס בשוויץ מטופלות במישור המנהלי ולא הפלילי, ומשכך תנאי הפליליות הכפולה לא מתקיים.** זאת למעט תיקים בהם ניתן להראות כי במסגרת עבירות המס, התקיימה הונאה/מרמה במיוחד במקרה בו ניתן להוכיח זיוף חשבונות או מסמכים של חברה, באופן המבסס קיומה של עבירת מרמה פלילית בשוויץ.

בקשות לעזרה משפטית לשוויץ

השתלשלות האירועים

6. באוגוסט 2017 הוגשה בקשה לעזרה משפטית לשוויץ. הבקשה פירטה את התשתית הראייתית, הן באשר לעבירות שוחד עובד ציבור זר והלבנת ההון והן באשר לעבירות המס, המיוחסות למבקש ולחשודים הנוספים בתיק. על בסיס תשתית זו, **התבקשו מסמכים הנוגעים לחשבונות הבנק של החשודים בתיק, לרבות המבקש, ושל חברות שבבעלותם (מסמכים זהים לאלו המבוקשים בבקשה זו).** הבקשה לעזרה משפטית מצ"ב כנספח א'.
7. יובהר כי הצורך בבקשה לעזרה משפטית בשוויץ הובן כבר בשלביה הראשונים של החקירה בתחילת שנת 2016. עם זאת, עובר להגשת הבקשה, עמדו הרשויות בישראל בקשר עם הרשויות בשוויץ בכל הנוגע לבקשה לעזרה משפטית, ההיקף הראייתי הנדרש על מנת לבסס את הבקשה והאפשרות שרשויות שוויץ תבצענה את פעולות החקירה המבוקשות (לרבות העברת טיוטה). כן נדרשה המשיבה לשקול את חשיפת המסד הראייתי של הבקשה לצדדים שלישיים. נוכח האמור, ומשהתברר כי לצורך ביסוס הבקשה נדרש לפרוס את גרסאותיו של עד המדינה, הבקשה הוגשה רק לאחר הטחת גרסאותיו בפני החשודים בחקירותיהם.
8. כחצי שנה לאחר הגשת הבקשה, בינואר 2018, הודיעו הרשויות בשוויץ כי מונה אחראי לטיפול בבקשה.
9. עוד נמסר מהרשויות בשוויץ כי העובדות המוצגות בבקשה, על אף היותן מפורטות, אינן מספיקות על מנת לעמוד בדרישת הפליליות הכפולה, הן באשר לעבירת השוחד והן באשר לעבירות המס.
10. בהמשך למפורט מעלה, בנוגע לעבירות המס הובהר על-ידי הרשויות בשוויץ כי, ככלל, לא יתאפשר שיתוף פעולה מצדן כאשר מדובר בהליך זר הנוגע לענישה על עבירות מס. זאת למעט מקרים חריגים בהם עבירות המס הנחשדות תעלנה לכדי "הונאת מס" במיוחד כאשר ניתן לייחס לחשודים עבירות של זיוף מסמכים.
11. בעקבות זאת, ביקשו הרשויות בשוויץ לקבל הבהרות ומידע נוסף מהרשויות בישראל, וזאת לצורך ביסוס הבקשה כך שתענה על דרישות החוק השוויצרי. תרגום מענה הרשויות בשוויץ מצ"ב כנספח ב'.
12. לאחר איסוף החומר הנדרש לביסוס המענה, כמו גם התייעצויות פנימיות בעניין הכללת עבירות המס בבקשה לעזרה משפטית, השיבה המשיבה לפנייה השוויצרית בפברואר 2018.
13. בעקבות שיח והתייעצויות עם נציגי הרשויות בשוויץ, במסגרתם הובהר הקושי במתן מענה בכל הקשור לחשדות הנוגעים לעבירות המס, הוחלט כי אכן יהיה נכון להשמיט את עבירות המס מהבקשה לעזרה משפטית. חשוב להבהיר, על רקע הבדלים מהותיים בשיטות המשפט, מורכבות פרוצדורלית הקשורה בחקיקה שוויצרית ומדיניות מסוגרת של שוויץ בכל הנוגע לשיתופי פעולה בינ"ל בכלל, ובעבירות מס בפרט, רשויות החקירה בישראל ממתנות שנים ארוכות לקבלת חומרים משוויץ (ולעיתים נתקלות בסירוב בביצוע מלא של הבקשות). העובדה כי שיתוף הפעולה מול שוויץ רצוף קשיים ומורכבות – ראייתית, פרוצדורלית ותרבותית – היא כמעט בבחינת ידיעה שיפוטית על רקע ההערכה, כי הסבירות לקבלת החומרים משוויץ לצורך הוכחת עבירת המס היא נמוכה מאד (עד קלושה) הוחלט להשמיט עבירות אלו מהבקשה. כמו כן, השמטת עבירות המס מהבקשה לעזרה משפטית נועדה לקדם את ביצועה, בכל הנוגע לחשדות הפליליים האחרים, וזאת בהינתן ההערכה כי ביצועה של הבקשה יהיה ממילא ארוך ומסורבל. ולראיה –

עד לרגע זה לא התקבלו החומרים המבוקשים בבקשה לעזרה משפטית (הערכת הגורמים הרשמיים בשוויץ היא כי המענה לבקשה לא יינתן בטווח של השנה הקרובה לפחות). מענה המשיבה מצ"ב כנספח ג'.

14. בהתאם לכך, הוגשה באפריל 2018 בקשה מתוקנת, אשר לא כוללת את עבירות המס, כאמור. הבקשה מצ"ב כנספח ד'.

15. ביולי 2018 השיבו הרשויות בשוויץ כי הטיפול בבקשה מתקדם, אך אין צפי לגבי השלמתו.

16. לאחרונה חלה התקדמות מסוימת בנוגע לטיפול בבקשה לעזרה משפטית בשוויץ, במסגרתה התקיימה פגישה בשוויץ בין נציגי הרשויות השוויצריות לנציגי הרשויות הישראליות.

17. במהלך הפגישה, הוצגה על ידי הנציגים השוויצרים תמצית ממצאי החקירה ונתונים מחלק מחשבונות הבנק נשואי הבקשה לעזרה משפטית. מאחר והליך גילוי המסמכים בשוויץ טרם הפך פומבי, התחייבו נציגי הרשויות בישראל שלא לעשות שימוש במידע אליו נחשפו אף לא במישור המודיעיני.

18. במהלך הפגישה הובהר, כי לאור העובדה שטרם נאספו כל החומרים ולאור ההתנגדות הצפויה של חלק מהחשודים להעברת החשודים, לא יהיה מנוס מקיום הליכים משפטיים בשוויץ אשר יערכו לכל הפחות שנה.

סיכום

19. כמפורט לעיל, רשויות האכיפה פנו תחילה לרשויות בשוויץ לצורך קבלת המסמכים הבנקאיים המבוקשים בצו, וזאת הן לצורך עבירות השוחד והלבנת ההון והן לצורך עבירות המס.

20. עם זאת, הערכת רשויות האכיפה, בהתבסס על שיח והתייעצויות עם הרשויות בשוויץ, הייתה כי התעקשות על הכללת עבירות המס הייתה מקשה על קבלת שיתוף פעולה מצד הרשויות בשוויץ ומובילה להימשכות ההליכים, המורכבים וממושכים ממילא. על רקע הסירוב הראשוני לביצוע את הבקשה בכל הקשור לעבירות המס ולאור הערכה המבוססת על שיחות עם העמיתים השוויצרים, הראיות שנאספו וניסיון העבר, לפיה הסבירות לקבלת החומרים משוויץ לצורך הוכחת עבירות המס קלושה, הוחלט לתקן את הבקשה לעזרה משפטית, להשמיט ממנה את עבירות המס ולהותיר את החשדות לביצוען של עבירות פליליות אחרות, ובראשן עבירת השוחד.

21. **אם כן, נכון לעת הזו לא מתאפשר לקבל את המסמכים הבנקאיים, וממילא לא לעשות בהם שימוש, לצורך הוכחת עבירות המס, אשר ביחס אליהן חשיבות המסמכים גבוהה ביותר, כמודגש בתגובת המשיבה ובדו"ח הסודי.**

22. יובהר כי אף באשר להוכחת יתר העבירות המיוחסות למבקש, קבלת המסמכים מהרשויות בשוויץ צפויה לארוך זמן רב, ואף להגיע לכדי למעלה משנה, כתלות בקיומה של התנגדות או הסכמה מצד המבקש למסירת החומרים מהרשויות בשוויץ לרשויות בישראל. מובן כי הדבר יוביל לפגיעה באינטרס המשותף של הצדדים להביא לסיום החקירה.

בקשה לעזרה משפטית לגיאורגיה

23. בנובמבר 2016 הוגשה בקשה לעזרה משפטית לגיאורגיה, במסגרתה פורטו העברות הכספים שאותרו במסגרת החקירה לחשבונות בנק בגיאורגיה של המעורבים בתיק. בין היתר, התבקשו פרטים בנוגע לחשבונות בנק אלה, לרבות חשבון בנק של המבקש. הבקשה לעזרה משפטית מצ"ב

כנספח ה'.

24. לאחר הגשת הבקשה לגיאורגיה, התקיים דו שיח עם הרשויות שם.
25. על אף ניסיונות חוזרים ונשנים לזכות בשיתוף פעולה כלשהו מצדן של הרשויות בגיאורגיה, לרבות פגישת עבודה שנערכה בגיאורגיה בפברואר 2017, עד לרגע זה לא רק שלא התקבלו תוצרים מהבקשה לעזרה משפטית, אף לא התקבל כל אות מהרשויות בגיאורגיה כי בכוונתן לעשות פעולה כלשהי לביצוע הבקשה.

סיכום וצו 43

26. **המסקנה המתבקשת מכל האמור לעיל היא כי הדרך האפקטיבית ביותר, שאיננה כרוכה במאמץ רב מצדו של המבקש, היא המצאת המסמכים הבנקאיים על-ידי המבקש מכוח צו לפי סעיף 43 לפסד"פ. זאת בשים לב לנגישותו של המבקש למסמכים המבוקשים ולקלות בה יכול להשיגם, כמודגש בהרחבה בתגובת המשיבה.**
27. באשר לעיתוי הגשת הבקשה להוצאת הצו מכוח סעיף 43 לפסד"פ, תבקש המשיבה לחזור ולהדגיש כי טרם הגשתה, נעשו ניסיונות להשיג את המסמכים הבנקאיים לצורך הוכחת עבירות מס הן משוויץ והן מגיאורגיה, אך ללא הועיל. הבקשה המתוקנת לשוויץ, במסגרתה הושמטו עבירות המס, הוגשה כאמור באפריל 2018 לאחר שיח והתייעצויות עם הרשויות בשוויץ.
28. כמו כן, כמפורט בהרחבה בתגובה, המשיבה פנתה למבקש מתחילת החקירה בבקשות חוזרות ונשנות כי יעמיד לעיון רשויות האכיפה את המסמכים הבנקאיים הרלוונטיים. עם זאת, ובניגוד לאמירותיו לאורך חקירותיו, לפיהן יהיה נכון לשתף פעולה ולהמציא את המסמכים המבקש לא עשה כן. בהמשך לכך, ביוני 2017 התקבל מכתב מבאי כוחו של המבקש, במסגרתו הודיעו כי אין בכוונת המבקש להמציא את המסמכים המבוקשים. כלומר, הצו התבקש לבסוף נוכח היעדר שיתוף פעולה מצד המבקש, אשר למרות בקשות חוזרות ונשנות מטעם המשיבה כאמור, סירב למסור את המסמכים הבנקאיים המבוקשים. המכתב והמענה מטעם יאח"ה מצ"ב כנספח ו'.
29. ביום 18.7.18 נחקר גל הירש פעם נוספת. במהלך חקירה זו, הוצגו בפניו בצורה מרוכזת הממצאים והחשדות המבוססים בנוגע להיקף ההכנסה הלא מדווחת. במהלך חקירה זו פנו חוקרי רשות המיסים פעם נוספת לגל הירש וביקשו ממנו להציג בפניהם את החומר הבנקאי בקשר לחשבונותיו בחו"ל, וזאת גם על מנת לבחון טענות הגנה ששב והעלה. גל הירש המשיך לעמוד על סירובו, על אף ניסיונות השכנוע מצד החוקרים.
30. עוד יצוין כי לאחרונה מיצוי חוקרי רשות המסים את פעולות החקירה בתיק, תוך סיכום חומר הראיות, והגיעו למסקנה כי התגבשה תשתית ראיתית לביצוע עבירות לפי פקודת מס הכנסה נגד החשודים, לרבות המבקש. עם זאת, כמפורט בהרחבה בתגובה ובדו"חות הסודיים המוגשים לבית המשפט הנכבד, למרות מאמצי החקירה הרבים שהושקעו ושושקעו בניסיון לשרטט בצורה מדויקת את מבנה החברות והעברת הכספים בין החשודים השונים והחברות בשליטתם ובשימושם, המסקנות בדבר היקפי ההכנסות או הרווחים שהפיק המבקש מבוססות על הערכות בלבד. המסמכים הבנקאיים נחוצים, אם כן, לצורך ניתוח מלוא היקפי ההכנסות או הרווחים שהתקבלו בגין פעילות המבקש בגיאורגיה, לגביהן מסר המבקש גרסה חלקית בלבד. כן נדרשים המסמכים לצורך בחינת טענות הגנה שהעלה המבקש במסגרת חקירותיו. יודגש, כי רק לאחר שהמשיבה שמיצתה כאמור את חומר הראיות שנאסף עד כה והגיעה לכלל מסקנה כי קיימת תשתית ראיתית לביצוע עבירות מס, ועל רקע העדר שיתוף פעולה מצד החשודים, פנתה להוצאת הצו נשוא בקשה זו.

31. לאור כל האמור לעיל, תחזור המשיבה על התנגדותה לבקשת המבקש לביטול הצו, ותדגיש כי – נוכח נחיצות המסמכים המבוקשים מכוח הצו לצרכי החקירה וחשיבותם הרבה לצורך הגעה לחקר האמת; נגישות המבקש למסמכים וזמינות המידע עבורו; והעובדה כי מדובר באפשרות האפקטיבית ביותר העומדת בפני המשיבה להשיגם – הצו עונה על תנאי סעיף 43 לפסד"פ כמו גם על הקווים המנחים שנקבעו בפסיקה שהשתרשה בעניין.